

בעזהשׁי"ת

קַרְבָּה אֵל
נִפְשֵׁי גֵאֲרָה

מאמר הכנה לקידוש

מבאר איך כל יהודי שותף ממש לקב"ה במעשה בראשית

שני השותפים

שיעור בסיפורי מעשיות

מעשה ב' ממלך וקיסר – ב'

מי נקרא עובד ה'?

התכונות בספר התניא

פרק א' חלק ג' – שתי נפשות

חלק ד' – אשר בחר בנו

גליון ל"ב | פרשת בשלח תשפ"ד

עימוד:

יעקב רוזנברג 052-7120001

להארות והערות:

יחיאל יהושע פרישמן 052-766-2543

לקבלת החוברת בדוא"ל: a7662543@gmail.com

מאמר הכנה לקידוש

מבאר איך כל יהודי שותף ממש להקב"ה במעשה בראשית

שני השותפים

והרחבת העסק שלנו? אם אכן שותף הנך, מדוע זה הנך פוצה את פיך רק כשמדובר על משכורתך?"

"אכן כן" נענה השותף השני, "שאלת חכם חצי תשובה. בדברך טמונה התשובה לשאלתך. הרי שנינו ידועים היטב כי אתה הוא זה שמנהל ומפעיל כאן את כל העסק. ואילו אני? הרי אני מיותר כאן לגמרי! וכי מה אני כבר מוסיף ותורם לעסק? אלא מאי, הרי בעל משפחה אני ומוכרח אני לכסף כדי חיותי, והנה כאן פגשתי אותך, התאזרתי אפוא בעוז והתגברתי על הבושה, כדי לבקש ממך העלאה במשכורתני. אבל להביע דעות? וכי מי אני שאדבר במקום גדולים!?"

לשמע הדיבורים הזדעק השותף הראשון ואמר: "וכי כיצד תדבר כך? וכי אתה אכן סבור שאתה נמצא כאן לחינם? וכי תחשוב שלחם חסד אתה אוכל? לא ולא! הרי אתה חלק בלתי נפרד מהמפעל והצלחתו! אמת נכון הדבר שאת עיקר העבודה אני עושה, אבל הרי יש את החלקים שרק אתה יכול לעשות, ובדברים אלו הרי לא הייתי מסתדר בלעדך!"

אמרו חכמנו: 'קשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף', וכן 'קשה פרנסתו של אדם כקריעת ים

מעשה בשני שותפים אשר ניהלו יחד עסק גדול ומסועף, עסק מוצלח ומצליח אשר הניב להם רווחים גדולים ונאים.

כפעם בפעם היו מתיישבים השותפים לערוך את חשבונות העסק, לראות היכן הרוויחו והיכן פחות, ומה עוד יש לעשות כדי להרחיב את פעילות העסק והצלחתו.

באחת הפעמים ישב אחד השותפים ופרש בפני שותפו את מצב העסק, את הרווחים ואת ההפסדים, סקר את הפעולות שנעשו עד הנה, וסיפר להיכן עוד פניו מועדות בפיתוח וטיפוח העסק המשותף שלהם. כך דיבר וסיפר, כשכל אותה העת יושב שותפו כשפיו חתום וסתום, והוא אינו משמיע הגה.

רק לקראת סיום השיחה, כאשר כבר עמדו לקום וללכת איש למקומו, פתח השותף השני את פיו לאמור, כי הנה נצרכת לו העלאה מכובדת במשכורתו כדי שיוכל לכסות את הוצאותיו החודשיות בצורה מספקת.

אם עד עכשיו הסכים השותף הראשון לסלוח על חוסר שיתוף הפעולה של שותפו, הרי שכעת כבר לא היה יכול להחשות: "וכי היכן היית כאשר דברנו על ההכנסות וההוצאות של העסק? וכי לא היה לך מה לומר בקשר לפיתוח

סוף! כל בר דעת מקשה, וכי איך יתכן לומר שיש דבר מה שקשה לפני הקב"ה בורא כל העולמות ומחייה החיים בכל רגע ורגע? וכי לבקוע את הים או להמציא לאיש פרנסתו, מלאכה קשה היא לפני מי שאמר והיה העולם במאמר פיו?!

אכן פשיטא שאין לפניו יתברך כל קושי לעשות ככל אשר יחפוץ אם ברב ואם במעט. אך ישנה בחינה אחרת של קושי אשר אליה מכוונים הדברים.

כי הנה ישנם שני מיני קשיים בעולם, יש קושי פיזי גשמי, כגון להרים משאות כבדים או ללכת מרחק רב וכל כיוצא בזה. לעומת זאת ישנו קושי מסוג אחר, והוא קושי נפשי כאשר האדם נדרש לעשות דבר מה שהוא כנגד רצונו וטבעו. כגון אב הנדרש להעניש את בנו אהובו, אשר הדבר לו למשא כבד מאוד, למרות שעצם הפעולה לא כרוכה בכל קושי שהוא.

והנה לכל אדם קל מאוד לחשוב ולהאמין שהקב"ה מצפה ממנו ציפיות רוחניות גבוהות, שידע את הש"ס על בוריו, שישגי מדרגות גבוהות ביראת שמים ובקדושה וטהרה. פשיטא שזהו רצון ה' מכל יהודי, ובוודאי שאת זה הוא מצפה שאשיג. אך באם נשאל מאן דהו: "מה דעתך, האם הקב"ה רוצה שיהיה לך שפע של פרנסה וכלכלה?" הנה כאן הוא יענה שאכן יהודי צריך שפע כדי שיוכל לחיות במנוחת הנפש והדעת, ואולי שיוכל גם לתרום למוסדות תורה וחסד. נשוב ונשאל: "אבל האם לדעתך הקב"ה רוצה וחפץ שיהיה לך גם מעבר למה שאתה זקוק ונחוץ לו, שיהיו לך גם כמה 'אפסים' מיותרים בבנק, סתם כך כסף לרכישת

מוצרים שאינם הכרחיים, לחיי רחבות ועושר?" כאן יאלם הנשאל דום... קשה יהיה לו להאמין שאכן זהו רצון ה', ואולי עוד יחשוב שאדרבה, הרי זה היפך רצונו יתברך.

לכשתידוק תשכח מהיכן באים ספקות אלו, הרי שהם נובעים מחוסר אמון ואמונה בתפקיד שקבלנו. האדם אינו מרגיש בכל נימי נפשו שהוא אכן שותף לקב"ה במעשה בראשית, וכי הקב"ה אכן כביכול צריך אותו כפשוטו ממש. הוא רואה את פני הדברים כאילו הקב"ה ממשיך להחיות אותו ולחייבו במצוות רק מחוסר נעימות לבטל עמו את החוזה באמצע החיים...

מחשבות אלו מביאות אותו לחוש חוסר נעימות לספר לפניו יתברך על פעליו ומעשיו כאן בעולם, כי הרי מי אני ומה חיי, וכי איזה ערך כבר יש למעשיי הדלים? הרי את מעט פעולותיי שכבר כן עשיתי, היה יכול מישהו אחר, או השותף העיקרי בעסק, לפעול.

מכח מחשבות מוטעות אלו הוא מרגיש חוסר נעימות מופלג לבקש על צרכיו, ורק מחוסר ברירה, לקראת סיום הפגישה הוא מבקש איזו ישועה קטנה, תוך כדי התנצלות על העזתו לבקש דבר שולי כל כך כאשר גם זה אינו מגיע לו בדין.

אך אליבא דהאמת עצם מחשבה וטענת הבל זו יכולה חלילה להכעיס את הבורא ב"ה. "וכי מה הנך חושב? האם תרצה לומר חלילה שטעיתי בבחירתי בעם ישראל ובך כחלק בלתי נפרד מעם זה? האם לא ידעתי את מי אני לוקח לי לעם? אכן כן, אני הבורא ואתה רק נברא, אבל

הרי אם אתה לא היית קיים, הרי גם כבודי לא היה יכול להתגלות! מחשבות סרק אלו אינן מחשבות ענוה כלל וכלל, אדרבה מחשבות גאות הן, מתוך רצון לחוש יותר פעיל ומנהל". אכן, הקב"ה הוא גם אבינו ולא רק מלכנו, ולכן גם על מחשבות טעות אלו, הריהו מוחל...

מדי ליל שבת קודש נפגשים כביכול שני השותפים, הקב"ה בורא כל העולמות, וכנסת ישראל אשר תפקידה הוא לגלות את כבודו יתברך כאן בעולם. בסיומו של שבוע, עורכים השותפים סיכום על הנעשה והנפעל במהלך השבוע החולף.

אך הנה לעתים חש היהודי חוסר חשק לפתוח את פיו באמירת הקידוש, ומי מדבר על השקעת כח וכוונה בתוכן הדברים ובציפייה להמשיך בכך שפע רב עליו ועל כל הנלווים אליו. והרי יודע הוא היטב את מך ערכו ביחס לשותף הגדול והעיקרי, וכי איככה יפצה פה לעומתו להודיע על חלקו בקיום השותפות בגילוי כבוד מלכותו בעולם?

מחשבות אלו מחשבות הבל ותעתוע המה! נובעות הן ממיעוט הכרה ואמונה בגודל התפקיד של היהודי בעולם, ומחוסר הבנה עד כמה חשוב ומשמעותי הוא חלקו של היהודי בשותפות הזו!

והנה הכלי העיקרי לקבלת השפע, היא התקווה והאמונה שאכן ימלא ה' את משאלותיי וצרכיי,

כיון שזהו כבודו יתברך להעניק לי די מחסור אשר יחסר לי ומעבר לכך. כי הרי 'כל הנברא לכבודי בראתיו', ואם אתה סובר שיש משום פחיתות כבוד לה' יתברך להעניק לך את צרכיך, הרי שאין סיבה שהוא יתן לך ויפחית בכך מכבודו...

כאשר יהודי אינו מבין ומרגיש מה בינו לבין הגוי, והרי 'הללו והללו עובדי עבודה זרה', ומדוע שה' יתברך ירצה לתת לי, הרי זה גופא גורם כביכול קושי לפניו יתברך, כי היהודי לא מכין את הכלים לקבלת השפע, וכי כיצד יקבל מבלי שיש לו כלי קיבול? ולכן קשה כביכול זיווגו ופרנסתו כקריעת ים סוף. זהו קושי פנימי כביכול להעניק שפע למי שאינו מאמין שהוא ראוי לו.

אבל האמת היא שחלק גדול ועצום הוא חלק היהודי בשותפות, ולא לחינם קבל אותנו הקב"ה כשותפים בעסק הגדול והעצום שלו, כי אכן כן, הקב"ה אומר זאת בצורה ברורה: 'בלעדך, הרי כביכול אינני יכול לנהל את העסק!!!'

וכבר ידוע המעשה שהיה אצל הרה"ק רבי שלמה מזוועיהל זיע"א שפעם הגיעו להזכיר לפניו שם לתפילה בליל שבת קודש לאחר הקידוש, ואמר: "חבל שלא באתם קודם הקידוש, כי הרי המקדש נעשה שותף לקב"ה במעשה בראשית, ולשותף ישנה זכות להביע דעות."

ה' יזכנו לומר קידוש מתוך אמונה אמיתית שראויים אנו לכך, וכי כביכול אנחנו נצרכים לה' יתברך, ואנחנו אכן שותפי אמת עם הקב"ה במעשה בראשית.

סיפורי מעשיות

מעשה ב' ממלך וקיסר – ב'

מי נקרא עובד ה'?

וכשם שהדבר הוא בגשמיות, כך הוא גם בענייני עבודת ה'. כי יש והאדם זוכה לעבוד את ה' יתברך בכל כוחו ויכולתו, אך בכל זאת הוא מרגיש חסר, כי הוא מרגיש שאין לעבודתו ומעשיו המשכיות ונצחיות, והוא מחפש עצה כיצד להמשיך את עבודתו כקניין נצחי.

והעניין בזה הוא, כי הנה הקב"ה חפץ כביכול לגלות את מידותיו יתברך, ולשם כך ברא את העולם. ועוד בטרם נברא העולם, ואף בטרם נבראו התורה והתשובה שקדמו לעולם, כבר אז 'ישראל עלו במחשבה תחילה'. הרצון לברוא את עם ישראל הוא הרצון הקדום לכל הרצונות. ומהות רצון ה' היא, שיקום בעולם עם ישראל שיכיר בגדולתו ובגבורתו, וכך יגלו את שלימותו יתברך בעולם. אף כי אין לנו השגה בכך, אבל כבר אמרו קדמונו, שמוכרח לומר שהקב"ה יכול לצמצם עצמו גם למדרגת 'גבול', כי אם לא תאמר כן, הרי שחלילה צמצמת מיכולתו. רצון ה' הוא אפוא, שיהיה בעולם עם ישראל אשר ימשיכו את אורו יתברך הבלתי בעל גבול, אל לתוך גבולות העולם.

מעשה בקיסר אחד, שלא היה לו בנים. גם מלך אחד לא היה לו בנים. ונסע הקיסר על הארץ לשוטט לבקש אולי ימצא איזה עצה ותרופה להוליד בנים. גם המלך נסע כמו כן, ונודמו שניהם לפנדק אחד, ולא היו יודעים זה מזה. והכיר הקיסר בהמלך, שיש לו גמוס (של מלכות), ושאל אותו, והודה לו שהוא מלך. גם המלך הכיר בקיסר גם כן, והודה לו גם כן; והודיעו זה לזה שנוסעים בשביל בנים. ונתקשרו שניהם באם שיבואו לביתם וילידו נשותיהם זכר ונקבה באפן שיהיו יכולים להתחתן, אזי יתחתנו בין שניהם. ונסע הקיסר לביתו והוליד בת, והמלך נסע לביתו והוליד בן, והתקשרות הנ"ל נשפח מהם.

אחד הנסיונות היותר קשים ל"ע שקיימים בעולם, הוא הנסיון של אלו המצפים להפקד בזרע של קיימא כאשר הדבר מתעכב עוד ועוד. חלק גדול מהקושי נובע מהתחושה, שכאשר אין לו לאדם ילדים, הוא מרגיש חסר וריקם מכל, כיון שהתחושה היא שחיוו הם משהו חולף ועובר מבלי להשאיר המשך. (ויהי רצון שבזכות סיפור מעשה זה, יומשכו ישועות לכל המצפים ויפקדו במהרה בזש"ק לעבודתו יתברך).

הגדולים של הקב"ה עלינו, הוא נתן לנו את התורה והמצוות אשר בהם מצומצם אורו יתברך, ועל ידם אפשר כביכול לתפוס בו יתברך. אבל אם האדם לא מעמיד את הכלים הללו כראוי, הרי אין למידת הרחמנות היכן להתגלות, והאדם נשאר בתחושת ריקנות וחוסר סיפוק.

וכן לאידך גיסא. המלך, עניינו הוא מדת המשפט. אם יקום אדם ויעסוק כל ימיו ולילותיו אך ורק בדקדוק עשיית המצוות, ידיר שינה מעיניו ויעסוק לילות כימים בתורה ובעבודה מתוך מיעוט תענוג. הנה אמנם בתחילת דרכו הוא יתמלא בחיות מכל חומרה ודקדוק דין אבל בסופו של דבר כמה שישקיע בעבודת עבודה זו, אם לא יכיר ברחמיו יתברך ולא ישתף בה את מדת רחמנותו, הרי שעבודתו היא כביכול בלי המשכיות ונצחיות, ויהיו כל ימיו בתחושת ריקנות וחוסר סיפוק. הוא יסתובב מלא פליאה: והלא אני עושה ופועל הכל כפי שדורשים ממני, מדוע זה אפוא נעשים כל מעשיי בקרירות ובחוסר חיות?!

אבל התשובה לתמיהתו היא, כי אכן כן, כיצד יתכן לקרוא בשם 'עובד ה' את מי שכלל אינו מכיר את הקב"ה? והרי הוא אינו יודע את מי הוא עובד! באשר לכך יכולים לעבור עליו ימי חייו בתחושה שאולי מעשיו כלל אינם רצויים לפני ה' יתברך, ומי יודע אם הוא אכן יוצא ידי חובתו בעולמו. ואמנם יש לדעת כי גם תחושת הסיפוק שכן ליוותה אותו בראשית דרכו, גם זו אינה ההרגשה הנכונה של חיות בעבודת ה'.

והלא כבר ידענו כי כל הרצונות שבעולם, אין הם כי אם משל להשיג על ידם באפס מה מהנעשה בשמי השמים. והנה עינינו הרואות כי אכן הרצון להוליד בנים הוא רצון אדיר וחזק שאין בדומה לו. ודבר זה השתלשל מהרצון העצום של הקב"ה להוליד כביכול את עם ישראל ולגלות על ידם את כבודו בתחתונים. לכן עד שלא קבלו ישראל את התורה, ועדיין לא התחילו במלאכתם שלמה נבראו, היה העולם כולו תלוי ועומד כמאמר חז"ל, עד שיתודע אם אכן קבלו הם על עצמם את תפקידם שלשמו נוצרו.

והנה רצונו יתברך הוא להתגלות בעולם בשני אופנים, האחד הוא מדת הרחמנות, והשני מדת המשפט. ויש לדעת כי שלימות הגילוי היא אך ורק בהיקבץ שני העניינים ויחדיו יהיו תמים בלי חסרון באחד מהם.

הקיסר, עניינו הוא מדת הרחמים הפשוטים בלי דין כלל. מי שצועד בדרך זו של רחמים בלי משפט, הרי הוא כמי שאין לו בנים, והרגשתו הפנימית היא כי אין המשכיות לעבודתו בעולם. ואף אם בראשית הדרך יחוש אור גדול והתלהבות נפלאה בהשגות אלו של מדת הרחמים, מתוך החידוש שבדבר, אבל בהמשך דרכו יחוש ריקנות וחוסר סיפוק, כיון שאין לעבודתו כלים להיאחז בהם ולהימשך לנצח.

כי הנה הלא ידענו כי 'לית מחשבה תפיסא ביה כלל'. אין שום דרך להשיג השגות אלוקות בכלי הגשם שלנו. אלא מאי? מצד הרחמים

ניתני ונחזי דוגמא - קטנה, אך עמוקה - מחיי המעשה: אדם אשר ציר חייו נע אך ורק בעבודה המעשית בלי להמשיך לתוכה את אורו יתברך, הנה כאשר ילמד במשך שעות ארוכות בהתמדה וברציפות, יתמלא הוא בחיות דקדושה. ואכן כך ראוי שיהיה, כי הרי הוא זוכה לעסוק בתורת ה' תמימה! אבל אם יקרהו מקרה של אונס, ולא יהיה סיפק בידו ללמוד יותר מעשר דקות, הרי הוא יחוש שעולמו חרב עליו! כי אדם שכזה שכל עולמו מתנהג רק במדת המשפט, תיכף ישפוט בדעתו שלימוד קצר כל כך, אין לו שום ערך. וגם אם יקבל עליו את הדין באהבה ובהבנה שזהו רצון ה' יתברך ממנו כעת הזאת, מכל מקום הא מיהא פשיטא שאינו יכול לחוש שמחה בעבודתו הזו.

אך אליבא דהאמת יש לשואלו: למה חרה לך ולמה נפלו פניך? וכי כלפי הקב"ה יש הבדל בין לימוד של שש דקות ללימוד של שש שעות?! כאשר יש באפשרותך, עליך להרבות, וכאשר לא, במקום שאמרו לקצר הרי זהו תפקידך כעת הזאת, ועליך לעשות זאת במלוא השמחה והחדווה!

בהמשך הסיפור יורחב בעז"ה בדוגמאות נוספות מחיי היהודי, ונקודת הדבר היא, שכאשר העבודה נעשית בלי הכרת הבורא יתברך מתוך העבודה, וכן כאשר אין כלי מעשה להכניס בהם את הכרת הבורא, אין זו עבודה מושלמת ואין לה המשכיות ונצחיות. לכן יחוש האדם ריקנות וחוסר סיפוק, כאשר אין המשך למעשיו ועבודתו.

ולא זו אף זו, גם הנחת רוח שמעלה עבודתו לעילא, אינה בשלימות. כי הרי תכלית העולם היא, 'בגין דישתמודעון ליה', ואם עבודת ה' אינה מביאה לתכלית זו, הרי שהחטיא את המטרה.

לעומת זאת, מי שזוכה לשלימות העבודה, הרי כל חייו משתנים מן הקצה אל הקצה. ואתה תחזה את מעלת הצדיקים, אשר יחד עם השתוקקותם ושאיפתם לעלות ממדרגה למדרגה, בכל זאת הרי הם מלאים שמחה וטוב לבב תמיד. כי הם הרי משיגים את ה' יתברך כביכול, והם ממשיכים את עניין ההולדה של עם ישראל בעולם.

אברהם אבינו, אשר תפקידו היה להמשיך לעולם את הדבר הנשגב והעצום הלזה: 'נשמת ישראל', הנה כדי שיוכל אכן להמשיך זאת בצורה הנכונה והראויה, היה צריך שגם עבודתו הוא תהיה באופן המושלם כאמור. ושלימות זו באה לידי ביטוי בעשרת הנסיונות שעברו עליו. רק אחרי עקידת יצחק, אחרי שעמד איתן בכל הנסיונות, או אז זכה להמשיך לעולם את נשמות ישראל. כי הרי כך גילה רבנו האר"י הקדוש, כי עד העקידה הייתה ליצחק אבינו נשמה מצד הנוקבא ולא היה יכול להוליד. רק אחרי העקידה הוא זכה לנשמה מבחינת דכורא, ונעשה ראוי להעמיד בנים. כי אכן כן, רק אחרי שאברהם אבינו כלל בשלימות את מדת האהבה והרחמנות עם מדת הדין והמשפט, רק אז זכה לשלימות ההכרה כרצון ה', ונעשה ראוי להמשיך לעולם את תכלית הבריאה, ישראל שעלו במחשבה תחילה.

התבוננות בספר התניא

פרק א'

חלק ג' – שתי נפשות

החסיד שומע חידוש זה וכולו נבהל ומשתומם, לא העלה דבר זה בקצה דעתו, שחיותו היא מצד הקליפה וסטרא אחרא והיא המתלבשת בדמו להחיותו, איך יתכן שהיהודי חי מ'הצד השני'? ובפרט כאן אצל הבעל התניא הרי תמיד ידוע שעיקר המדובר הוא השנות אלוקות, ולרומם הנשמה לשורשה, והנה דייקא כאן הוא שומע על נפש בהמית.

וביותר תמוה, הרי יש שתי נפשות נפש אלוקית ונפש בהמית, מדוע פותח את דבריו עם החלק ה'רע'? ובפרט שהרי ידוע² דקדוק לשונו של אדמו"ר הזקן בספר התניא, ואם כותב על נפש זו ה'אחת' זה מלמדנו שיש לה חשיבות של ראשונה, ודבר זה צריך ביאור.

אמנם פשוטו של דבר הוא, כי כך הוא סדר המציאות, שנפש זו החומרית באה ראשונה

אחר שהבין החסיד וקבל הדבר שאכן אינו במדרגת צדיק, כעת בא לומר מה הוא כן ולפני שמבאר מה הוא הבינוני, מתחיל האדה"ז להכנס לפרטי שורשי הנפש ותכונתיה, ומחדש לתלמידו, כי בעצם יש לו 'שתי נפשות'.

וזה לשונו, אך ביאור הענין הוא על פי מה שכתב ה'רח"ו בשער הקדושה (פרק א' וב') דלכל איש ישראל אחד צדיק אחד רשע יש שתי נשמות, דכתיב ונשמות אני עשיתי, שהן שתי נפשותו נפש אחת מצד הקליפה וסטרא אחרא והיא המתלבשת בדם האדם להחיות הגוף, וכדכתיב (ויקרא י"ז י"א) כי נפש הבשר בדם היא.

החסיד מופתע מדברי רבו שאומר לו, 'יש לך נפש בהמית, שהיא מסטרא אחרא, ומנפש זו בא לך החיות!'

וכמבואר להלן (ריש פרק ז'): 'נפש החיונית הבהמית שבישראל שמצד הקליפה המלובשת בדם האדם כנ"ל'.

² ופעם אחר שיעג זמן רב באחת האגרות, אמר שבספרן של בינונים ראוי להתעמק גם שבע שלם על אות ו'

¹ וז"ל שם (בשערי קדושה), והנה נפש הטהורה שהיא הפרי וכו' מתלבשת תוך נפש הטמאה הנקראת קליפת הפרי ושתיקן יחד וכו' מתלבשות תוך איברי הגוף, עיי"ש.

רשע' והיינו גם 'צדיק גמור' שעליו כתוב 'וליבי חלל בקרבי' ואיך אפשר להבין שגם הוא נפשו ה'ראשונה' [במעלתה] היא הבהמית.

סיכום: בביאור שתי הנפשות מקדים לבאר את הנפש הבהמית והוא תמיה גדולה מה כל כך מעלתה? ומה חשיבותה היתירה.

לאדם תיכף בצאתו לאויר העולם³, כי הרי זו היא חיותו, אלא שזה גופא צריך ביאור מדוע זה אכן כן, ובפרט מזה שאדה"ז פותח לבאר ענין נפש זו ומעמידה ראשונה הרי מלמדנו שהוא עם כוונה עמוקה ביסודי הדברים וזוהי תמיהתו.

עוד יש לדייק שהרי מבואר כאן שהדברים אמורים על 'כל אחד מישראל בין צדיק ובין

חלק ד' – אשר בחר בנו

שאין בחבירו, אבל בין שני ענינים כאלו שונים במהותם אין צריך 'לבחור'.

כמו אדם צמא מאד נציע לו לבחור בין כוס יין לכוס מים, אבל לא שייך שהוא 'יבחר' בין כוס מלאה לריקה, המושג בחירה מתקבל כאשר יבוא הבוחר⁴ ויבחין ביתרון אשר יש לאחד על השני, לפי דעתו ויקח אותו.

ולכן מבאר האדה"ז כי אכן על הנשמה חלק אלוק ממעל, אין נתפס לשון בחירה, ולשון זו נאמרה רק על הגוף דהיינו השי"ת בחר בגופות של בני ישראל שזה יש לו איזה שייכות ודמיון לגוף של אומות העולם, שאין נראה⁵ בחיצוניותו

ונבוא לבאר בהקדים יסוד גדול שלמדנו בדברי התניא (להלן פרק מ"ט) בביאורו את ברכת אהבת עולם לפני קריאת שמע.

וזה לשונו: מה שאנו אומרים בתפילה ובנו בחרת מכל עם ולשון, הוא הגוף החומרי הנדמה בחומריותו לגופי אומות העולם.

וביאור הדברים, כי יש להתבונן על כל ענין 'אשר בחר בנו מכל העמים' מה שייך ענין בחירה בין יהודי לגוי, כי הלשון בחירה מתאים בין שני דברים דומים, וצריך הבחנה דקה להבדיל ביניהם, או שיש לכל אחד מעלה

⁴ בהלכות שבת המוציא פסולת מתוך אוכל ולהיפק, נקרא בורר לא בוחר.

⁵ וי"א שבשנים השנים ממש הוא ביטוי מיוחד של בחירה וגם כאן י"ל מדובר על החלק שהנפשות שוות ממש, ואיכמ"ל.

³ מה שאין כן הנפש הקדושה האלוקית נכנסת לאדם [בשלמותה] ביום הבר מצוה (כמבואר בשו"ע הרב סימן ד' עיי"ש).

כל שינוי⁶, וכביכול בחר ה' ברצונו דוקא בגוף שלנו, ואותו 'קידש במצותיו', דהיינו שעל ידי הגוף נקיים רצונו במעשה בפועל⁷, ולזה נבחר רק היהודי להיות עבד ה'.

ועל פי דרכנו למדנו ביתר עומק, שאין הכוונה רק על בחירה בבשר הגשמי, אלא בנפש הגשמית, כי באמת מה פועל 'גוף' דומם, הנקרא רק 'בשר אדם' וללא 'נפש' הרי הוא מת וכאבן דומם, ומוכן שהבחירה ב'גוף' היינו באדם חי, ב'נפש חיה', שממנה באות תכונות גופו, והם השורש לכוחות הגוף בפועל, יש בעל מזג יותר חם, ויש בעל מזג קר, וכדומה, וממילא כאשר מדברים על בחירת ה' ב'גוף' היינו בחיותו, והיא הנפש הבהמית⁸ שמעין נפש כזו יש גם לאומות העולם, כי הדם הוא הנפש, (וראה הערה 9).

ונבוא לבאר מה חשיבות יש לגוף ונפש החומרית הבהמית, שהרי בזה היה ה'בחירה' מוכח מכך שהיה להשי"ת רצון ל'מין' זה והוא מעדיף אחד על חבירו, כמו אדם שבא לבחור בין שני דברים, הרי ברור שיש לו צורך⁹ מסוים

לסוג זה של הדברים, הוא רוצה את אחד מהם, רק עליו להחליט באיזה מהשנים הוא בוחר, אם אין צורך לנה"ב לא שייך לבחור, כמו שמוכן שלפני אדם רעב שייך להציע שני סוגי מאכל 'שיבחר' אחד מהם, שהרי יש לו רצון לאוכל, בזה שייך לומר בחירה בין שנים, משא"כ אדם שבע לא יבוא כלל לבחור בין שני מיני אוכל.

אמנם יתכן אדם מחוסר מעש, שגם אם הוא שבע רק כדי להפג השעמום הוא ניגש לשולחן הערוך ונוטל מאכל, הרי פשוט שגם אם הוא יעדיף ליקח אחד מהשאר לא שייך לומר על זה 'בחירה' כי לא היה רצון למשהו.

וממילא כאשר אצל השי"ת נאמר 'בחירה' מוכן שקדם לכך רצון, והיא תמיהתינו, מה רצון יש לה' בנפש בהמית, מה יש תועלת מהגוף? והרי כל פועל ה' למענהו, (משלי ט"ז וראה שבת קט"ז) והכל ברא לכבודו (אבות פרק ו'), ומה כבוד ה' בא מהחומר הבהמי הזה?

אכן שאלה זו יש לשאול גם לפי פשוטן של דברים, שמדובר בבחירה בבשר הגוף, ואין די

⁶ בגמרא (שבת פ"ז) חביל גופיהו [גופם של גויים מוכח ושונה], רק מטעם שאוכלים שקצים ורמשים.

⁷ שהם כל תרי"ג מצוות התורה וכדאיאתא במהר"ל מפראג. שכל המצוות הם ב'עשייה' גם עניני דיבור, עקימת שפתים הוי מעשה.

⁸ ואע"פ שנפש זו דישראל היא מקליפת נוגה, משא"כ זו של הגוי, ומרחק עצום בינה לנפש הטמאה של גויים, והדרא קושיין, מה שייך בחירה, אלא מכל מקום הרי לכך צריך 'הבחנה' ובחירה כיון שאינו ניכר שהרי גם הוא קליפה וגם הוא יכול להמשך לרע, והרי גם לפי פשוטו שמדובר על בשר הגוף

הרי גם גוף היהודי הוא מקליפת נוגה כמבואר בסידור דא"ח סדר סעודת (יום) שבת (דף ר"ג) וז"ל 'גוף החומר הנקח מבחינת נוגה', והמעין שם בשערי קדושה יראה שתולה את כל התכונות הנזכרים כאן בד' יסודות שהם קשורים ותלויים כל אחד באבר אחר בגוף, כמרה, כבד, וכדומה עיי"ש.

⁹ כמוכן שלגבי הבחירה העליונה לא שייך לומר ענין 'צורך' אמיתי, כיון שאין שום חסרון, אך זה ברור שבריאת העולם היא רק מרצון וכידוע לשונו הקדושה של האריז"ל כשעלה ברצונו הפשוט וכו' שהוא רצון ללא טעם.

וכל עוד שאין ברור לחסיד תועלת הנפש
הבהמית הרי הוא לא בא על סיפוקו, ותמיהותו
הראשונות הנ"ל, לא יכולים להתיישב בליבו,
ואיך הוא ישמח בחלקו?

סיכום: באור דברי 'בעל התניא' ש'בחירת' ה'
בישראל היא דייקא ב'גוף' היינו שנבחרה נפש
הבהמית של ישראל מנה"ב של אומות העולם,
הלשון בחירה מלמדנו שיש רצון לנפש זו, ויש
לבאר היטב מהי כוונת בריאת 'נפש הבהמית'.

לזה לומר שהוא כדי לקיים המצות שהם בגוף
וכנזכר לעיל, שהרי לשם כך יכול לברוא כולם
עם גוף קדוש וזך ומה תועלת בכזה גוף שנוטה
לחסרונות, אך לפי המבואר שמדובר בבחירת
ה'נפש הבהמית' קשה שבעתים מה הצורך
והתועלת בה, והרי היא זו שמסוגלת לבחור
ברע¹⁰, ומביאה רק נסיונות וחלילה כשלונות?
מי מרויח מזה?

¹⁰ גם אצל היהודי שאינה ממש רע, הרי היא הנפש המתאוה
לגשמיות וחומריות וממילא נוטה היהודי ליפול גם ברע גמור
חלילה.